

Univerzita Karlova v Praze

ZÁZNAM O PRŮBĚHU OBHAJOBY BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Název práce: *Působení užívání anglicizmů na určité věkové kategorie*

Jazyk práce: český

Student: Lenka Lašáková

Fakulta: Pedagogická

Studijní program: Specializace v pedagogice – český jazyk – anglický jazyk

Vedoucí / školitel: PhDr. Pavla Chejnová, Ph.D.

Oponent(i): PhDr. Radka Holanová, Ph.D.

Předseda komise: PhDr. Ladislav Janovec, Ph.D.

Členové komise: PhDr. Pavla Chejnová, Ph.D.

doc. PhDr. Eva Hájková, CSc.

PhDr. Olga Palkosková, Ph.D.

PhDr. Radka Holanová, Ph.D.

Datum obhajoby: 25. května 2011

Průběh obhajoby:

Studentka prezentovala svoji bakalářskou práci, objasnila motivaci volby tématu. V práci prezentuje názory uživatelů jazyka. Všimá si rovněž vzdělání a znalosti jazyka.

V teoretické části se studentka zabývá přejímáním slov (adaptací) a slovotvorbou.

V praktické části autorka postupovala metodou kvantitativního výzkumu (dotazníkové šetření a pilotáž).

Dotazník byl zadáván záměrně, aby nedošlo k disproporci odpovědí.

Vedoucí práce

V teoretické části studentka vymezuje pojem anglicismus, věnuje se adaptaci přejímaných slov, specifikuje oblasti užití. Vhodně pracuje s odbornou literaturou, podává poměrně ucelený úvodní výklad. Metodologie je detailně popsána, autorka zdůvodňuje výběr konkrétní metody, která byla vybrána vhodně vzhledem ke stanoveným cílům. Pro výzkum byl zkonstruován dotazník, jehož funkčnost byla ověřena pilotáží.

Empirická část je založena na kvantifikaci dat, a to ve vztahu ke dvěma proměnným – věku a vzdělání respondentů. Bohužel interpretace získaných dat je nejslabší součástí práce, syntéza údajů nebyla plně

zvládnuta. Není vždy jasné, které oblasti se interpretace týká, některé údaje jsou nedostatečně kvantifikovány (např. korelace znalosti anglicismů a dosaženého vzdělání). Potenciálu, který výzkum naznačoval, nebylo plně využito.

Za velký klad práce ovšem považuji osobní přístup autorky výzkumu. Vedle dotazníkového šetření věnovala čas i rozhovorům s respondenty, zkoumala jejich názhledy a zkušenosti.

V práci se vyskytují odchylky od stylové normy. Určitým negativem je i horší přehlednost. Kladně hodnotím využití tabulek a grafů, které do jisté míry kompenzují nepřehlednost popisu získaných dat. Teoretická a metodologická část jsou zdařilé, vlastní výzkum rovněž odpovídá nárokům kladeným na bakalářskou práci. Za nejslabší aspekt práce považuji nepřehlednou interpretaci získaných dat, která je však kompenzována detailní kvantifikací dat.

Dotazy a připomínky vedoucího práce

Liší se v nějakém ohledu názory a vědomosti starších respondentů, které jste oslovila na univerzitě třetího věku, od názhledu ostatních respondentů starší věkové generace?

Docházíte k závěru, že věk není zdaleka jediným faktorem, který ovlivní postoje respondentů k angličtině. Čím si vysvětľujete fakt, že někteří mladší respondenti k anglicismům zaujímají negativní postoj, zatímco někteří starší respondenti postoj pozitivní?

Může být záměrné užívání anglicismů součástí image? O jaký image pak produktor usiluje?

Uveďte některé módní výrazy přejaté z angličtiny a vyjádřete se k oblasti jejich užití.

Našla jste korelaci mezi znalostí anglicismů a postojem k nim? Platí, že ten, kdo nemá s porozuměním anglicismům potíže, k nim zaujímá i kladné stanovisko?

Jak lze využít zjištění v praxi?

Reakce autorky

Vyučující univerzity třetího věku jsou pozitivnější k anglicismům, protože se s nimi setkávají častěji, zatímco starší respondenti jsou k nim méně nakloněni, protože jim ztěžují pochopení textů.

Mladší respondenti (14–25 let) pokud slychají anglicizmy často, jsou angličtinou přehlčeni a staví se k anglicismům dosti negativně, chtějí užívat češtinu. Angličtina může vytvářet image produktora.

Korelace znalosti anglicismů s postoji k nim není přímo úměrná, záleží na postoji jedince.

Za hojně užívané módní výrazy považuje studentka sportovní terminologii, počítačovou mluvu a zkratky, po upozornění odpověď korigovala pouze na zkratky.

Zjištění lze využít tak, že není možné zobecňovat užívání anglicismů a postoje k nim u různých lidí.

Oponent práce

Pro účely bakalářské práce byl podle mého mínění zvolen příliš obecný cíl. Zvolené metodologické prostředky taktéž nepodporují dosažení cílů. WWW.vyplnto.cz nepovažuji za vhodný způsob distribuce

dotazníků pro kvantitativní výzkum. Na s. 21 autorka zdůrazňuje nutnost stanovení hypotéz pro kvantitativní výzkum, ale sama žádnou hypotézu nestanovila.

Na s. 17 diplomantka píše, že tématu je věnována soustavná pozornost. Proč tedy v seznamu literatury uvádí pouze 4 studie, které se tématem zabývají? Diplomová práce H. Kopecké není v seznamu literatury uvedena standardním způsobem.

Vzhledem k tomu, že se autorka POKUSILA o kvantitativní i kvalitativní výzkum, je analýza výsledků povrchní. Kvalitativní výzkum navíc není zohledněn v interpretaci výsledků, přestože 3 respondenti by stejně nebyli relevantním zdrojem.

s. 35: „48,53 % odpovídajících používá anglické výrazy v běžné mluvě nevědomky.“ Používá, nebo si myslí, že používá? Interpretace neodpovídá zadání dotazníku.

V hodnocení 2. bloku otázek autorka neuvádí, která kritéria musela splňovat správná odpověď.

Kap. č. 1 je podle mého mínění příliš obecná (viz též bod 2.1.). Závěr je nedostatečně propracovaný, příliš obecný až formální, nevhodně stylizovaný.

Kapitulu č. 6 považuji za zcela nadbytečnou. Znalosti o kvantitativním a kvalitativním výzkumu má autorka aplikovat, nikoli teoreticky rozebírat. S. 23: Vymezení pojetí anglicismů by mělo být zařazeno do teoretické části, nikoli do kap. 7. V kap. 3.4 jsou zařazeny jevy, které patří do kapitoly předchozí. Autorka věnuje příliš mnoho prostoru tvorbě dotazníku (s. 18–31) na úkor analýzy a vyhodnocení dotazníků, závěrů. Např. s. 48: „Úroveň znalosti angličtiny ovlivnila nejen tuto otázku, na které jsme si odpovědi názorně ukázali, ale i mnohé další /.../.“ Ty ovšem autorka nerozvádí.

Citování v textu je nejednotné (např. s. 9, 10), někde citační údaj chybí, např. s. 23 (Akademický slovník cizích slov). Autorka v některých případech necituje primární zdroje, ale cituje zprostředkovaně (v pracích, u nichž to nepovažuji za vhodné, např. J. Obdržálka, B. Havránka).

Od odborného stylu se autorka BP odklání zejm. v praktické části. Kolísá autorský plurál a singulár (např. s. 19, 20, 24). Autorka nevhodně nadužívá výraz *mapovat*. Další stylizační nedostatky jsou naznačeny v textu (např. s. 47: *napříč všemi dotazovanými*, s. 17: *vpád cizinců na naše území*).

V práci se místy vyskytují interpunkční a další syntaktické chyby (naznačeno v textu, např. PhD., CSc. bez čárky v poděkování). Autorka zaměňuje pomlčky a spojovník.

Dotazy a připomínky oponenta práce

s. 6: začínají slova anglického původu pronikat do mnoha jazyků až v 90. letech 20. století?

Z autorčina tvrzení na s. 15 vyplývá, že jedinou oblastí, ve které se uživatelé jazyka seznamují s cizími výrazy /.../, je publicistika. S tímto tvrzením nesouhlasím.

s. 16: Výrazy *manažer*, *skreč* nepatří jen do oblasti sportu. Použití slova *clip*, *videoclip* v angličtině je poněkud jiné než v češtině.

s. 17: Lidé se s anglickými výrazy začali ztotožňovat, jejich užívání v běžné mluvě se stalo automatickým a přirozeným, snaha napodobování cizích vzorů stále roste. S tím je bohužel spojen jev lišící se a chybné

výslovnosti, pravopisu a znalosti jejich významu.“ Mohla by autorka vysvětlit tento svůj výrok?

s. 17: „Dalším důvodem, proč můžeme v 90. letech 20. století v našem jazyce pozorovat značný nárůst anglických výrazů, je četnost překladů do češtiny.“ Tomuto výroku nerozumím, mohla by jej autorka vysvětlit?

s. 17: „Purismus /.../ je jednou z možností, která by mohla pomoci s vymýcením anglických výrazů z českého jazyka.“ Domnívá se autorka, že anglické výrazy je třeba vymýtit?

Otázka 14 a 16 ve finální podobě dotazníku podle mě není vhodně formulovaná.

s. 36: Proč autorka v grafu osamostatňuje odpověď „uvědomuju si to a jsem proto frajer“? V následném grafu nesouhlasí číselné vyjádření a procenta. 1 odpověď přeci nemůže odpovídat jednou 0,49 % a vzápětí 0 %.

Reakce autorky

Autorka připouští, že anglicismy pronikaly do českého jazyka i dříve, ale v devadesátých letech je to nejvíc vidět.

Každá oblast má své anglické výrazy, nejčastější oblastí, kde se seznamují respondenti s anglicismy, je publicistika.

Slova jako *manažer* nebo *skreč* se užívají i jinde, ale v uvedených oblastech jsou taky.

Klip nebo *videoklip* se v angličtině používá jako úsek filmu, zatímco v češtině jako hudební film.

Autorka se nedomnívá, že by měly být anglické výrazy vymýceny, ale daly by se vymýtit, kdyby se vytvářely české výrazy.

Autorka připouští, že mohla pokládat i jiné otázky a jinak.

Server www.vyplnto.cz vybrala autorka záměrně, protože byl pro ni dosti relevantní, i když má nedostatky. Proto se i některé odpovědi vyčlení samy o sobě.

Diskuse

Docentka Hájková upozornila na nevhodnost formulace dotazů v dotazníku (podsouvání odpovědí) a i užívání hovorových obrátů *přijde mi...* Dále upozornila na neprůhlednost vydělení respondentů jako mladší a starší.

Předseda komise upozornil na nedostatky ve slovtvorných pasážích bakalářské práce.

Výsledek obhajoby: DOBŘE

PhDr. Ladislav Janovec, Ph.D.
[jméno předsedy]